

Survey Onderzoek Nieuwe Statushouders in Nederland 2017

Verantwoording van de opzet en uitvoering van een survey onder Syrische statushouders

Joost Kappelhof

Inhoudsopgave

1. Inleiding.....	3
2. Doelpopulatie en steekproef.....	4
2.1. Steekproefontwerp en procedure.....	4
2.2. Berekening bruto steekproefomvang	4
2.3. Aanvullend onderzoek onder ouders met kinderen.....	5
3. Vragenlijst.....	6
3.1. Vragenlijstthema's.....	6
3.2. Testfase.....	7
3.3. Vertaalprocedure.....	7
4. Onderzoeksopzet en verloop van het veldwerk.....	9
4.1. Onderzoeksopzet.....	9
4.2. interviewers: werving en selectie, training en inzet.....	10
4.3. Het veldwerkverloop, monitoring en controle op het resultaat.....	11
4.4. Controle en begeleiding interviewers tijdens het veldwerk.....	14
5. Responsverantwoording.....	15
5.1. Respons NSN2017 onderzoek.....	16
5.2. Nonrespons NSN2017 onderzoek	17
6. Representativiteit en weging.....	20
6.1. Representativiteit van het onderzoek.....	20
6.2. Weging.....	21
7. Kwaliteitscontrole.....	22
8. Slot.....	25
9. Literatuur.....	27
10. Bijlagen.....	28
10.1. Uitnodigingsbrief.....	28
10.2. Reminderbrief.....	30
10.3. Overzicht van indeling van de variabelen bij gehanteerde weegmodel.....	32

1. Inleiding

Op verzoek van de ministeries van SZW, J&V, VWS en OCW is in 2017 de survey Nieuwe Statushouders in Nederland (NSN2017) uitgevoerd onder Syrische statushouders die tussen 1 januari 2014 en 1 juli 2016 in Nederland een (voorlopige) verblijfsvergunning hebben gekregen. Dit survey is onderdeel van een groter onderzoek dat via registerbestanden, periodiek te houden surveys en kwalitatief onderzoek zicht wil krijgen op de (sociaal-economische en sociaal-culturele) integratie en de ontwikkelingen daarin van statushouders die tussen 1 januari 2014 en 1 juli 2016 een tijdelijke verblijfsvergunning hebben gekregen. De kosten van de survey onder Syrische statushouders zijn opgebracht door de ministeries. Het is de bedoeling om in 2019 het survey te herhalen.

Het SCP was eindverantwoordelijk voor de totstandkoming van deze survey. Er is samengewerkt met het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), het Wetenschappelijk Onderzoek –en Documentatie Centrum (WODC) en het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) en onderzoeksbureau Labyrinth. Het CBS heeft de steekproef getrokken, de adressen ververst en de weging uitgevoerd. Het WODC en RIVM hebben een bijdrage geleverd aan de totstandkoming van de vragenlijst. Het veldwerk is uitgevoerd door Labyrinth.

Methodologische verantwoording NSN2017

Deze rapportage bevat de methodologische verantwoording van de NSN2017. Het betreft een beschrijving van de onderzoekspopulatie, de steekproeftrekking en de vragenlijst. Vervolgens wordt de opzet van het onderzoek en het verloop van het veldwerk besproken. Ook de responsverantwoording komt aan bod, alsmede de representativiteit en de weging, en tot slot wordt er aandacht besteed aan de kwaliteit van de antwoorden van de respondenten. Deze rapportage bevat geen inhoudelijke uitkomsten uit de NSN2017. Deze verschijnen in andere rapportages. Het veldwerkbureau Labyrinth heeft een interne onderzoeksverantwoording opgesteld over de opzet en uitvoer van het veldwerk. Het CBS heeft een korte interne memo opgesteld over de steekproeftrekking en de weging. Deze rapportage maakt o.a. gebruik van de informatie afkomstig uit deze interne documenten.

2. Doelpopulatie en steekproef

In de survey is informatie verzameld over Syriërs van 15 jaar en ouder die tussen 1 januari 2014 en 1 juli 2016 een verblijfsvergunning asiel hebben ontvangen van de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND). Ook hun kinderen die in Nederland zijn geboren behoren tot de doelpopulatie alsmede familieleden van statushouders die zich in 2014 en 2015 hebben herenigd (CBS 2017). Personen die een status hebben maar nog in een AZC verblijven, zijn ook onderdeel van de doelpopulatie.

2.1 Steekproefontwerp en procedure

Voor het onderzoek is een personensteekproef getrokken uit de hierboven genoemde doelpopulatie. Hierbij is de steekproef beperkt tot personen van 15 jaar of ouder op het moment van enquêteren. Als peildatum is 1 maart 2017 gehanteerd. De steekproef is getrokken op 20 april en er is een controle op de adressen uitgevoerd op 7 juni.

De steekproef betrof een enkelvoudig aselechte clustersteekproef uit de doelpopulatie. Hierbij is er regionaal geclusterd (i.e., gemeenten). De clusteromvang is 5 personen in gemeenten waar weinig Syrische statushouders wonen en 10 personen in de grotere gemeenten. Personen in een asielzoekerscentrum mochten in de steekproef wel voorkomen. Er is daarom niet gescreend op instellingen en tehuizen. Verder konden er meerdere personen op één adres in de steekproef voorkomen.

In de bruto steekproef zijn door het CBS de volgende gegevens meegeleverd om contact te kunnen maken met de beoogde respondenten: BN-nummer, initialen, naam, straatnaam, huisnummer, toevoeging, postcode, woonplaats, gemeentenaam, gemeentecode, geboortedatum en geslacht.

2.2 Berekening bruto steekproefomvang

Het gewenste aantal respondenten was 1.600 personen. Er is daarbij uitgegaan van een responspercentage van 40% (responsfractie 2,5). Dit resulteerde in een bruto steekproef van 4.000 personen. Deze steekproef is eind februari 2017 door het CBS aan het veldwerkbureau aangeleverd. Adrescontroles van het veldwerkbureau op het aangeleverde bestand resulteerde in de verwijdering van 18 adressen omdat deze niet meer bruikbaar waren, bijvoorbeeld door vermelding van 'geëmigreerd' of 'geen gegevens derden'. De grootte van de bruto steekproef waarmee uiteindelijk is gewerkt was derhalve 3982.

2.3 Aanvullend onderzoek onder ouders met kinderen

Naast het hoofdonderzoek is een additioneel onderzoek uitgevoerd onder een subgroep van de Syrische statushouders. Deze subgroep betrof ouders met thuiswonende kinderen tussen de 4 en 17 jaar. Indien een respondent tijdens het hoofdonderzoek aangaf dat in het huishouden kinderen wonen in de genoemde leeftijdscategorie dan werd aan het einde van de vragenlijst de vraag gesteld of er een korte aanvullende vragenlijst over één inwonend kind mocht worden afgenomen bij dezelfde respondent. Als de respondent meer dan één kind had die aan bovengenoemde criteria voldeed is het kind waar de vragen over gesteld moesten worden willekeurig gekozen door de survey software. De grootte van de onderzoeksgroep in het aanvullend kindonderzoek kon niet op voorhand worden bepaald, omdat het aantal gezinnen met kinderen onder de doelgroep van het hoofdonderzoek onbekend was. Het mag echter duidelijk zijn dat de gehanteerde procedure leidt tot een oververtegenwoordiging van kinderen uit een 1-kind huishouden. De voorbereidingen die zijn getroffen voor het kindonderzoek (zoals programmeren, testen en vertalen van de vragenlijst) zijn vergelijkbaar met de testen die doorlopen zijn voor het hoofdonderzoek. Deze worden beschreven in de volgende paragrafen. De respons van het kindonderzoek wordt beschreven in hoofdstuk 5.

3. Vragenlijst¹

3.1 Vragenlijstthema's²

De vragenlijst voor het onderzoek is opgesteld door het SCP in samenwerking met het WODC, het RIVM en Labyrinth. Doel van het NSN2017 is om een breed overzicht te geven van de sociaaleconomische en sociaal-culturele integratie. Dit betreft onder meer de onderwijs- en arbeidsmarktpositie, de mate van sociaal contacten binnen en buiten de herkomstgroep, waardenoriëntaties en religie. Daarnaast is informatie verzameld over de migratiegeschiedenis en de ervaringen tijdens de vlucht en de periode in de opvang. Verder zijn vragen opgenomen over gezondheid en het zorggebruik, de voortgang in de inburgering, het leren van de Nederlandse taal, de beheersing en het gebruik van het Nederlands. Respondenten is voorts gevraagd hoe ze oordelen over het leven in Nederland en of ze discriminatie ervaren.

3.2. Testfase

De eerste volledige vragenlijst (V0) is geprogrammeerd. Er is gekozen om de vragenlijst apart te programmeren voor online en face-to-face veldwerk. De geprogrammeerde vragenlijst (V0) is op verschillende manieren getest. Als eerste stap is door het veldwerkbureau en SCP-medewerkers de routing van de vragenlijst uitvoerig getest, resulterend in een gewijzigde vragenlijst (V1). In een tweede stap is de Nederlandstalige vragenlijst-V1 getest op begrip, compleetheid en logica m.b.v. cognitieve interviews en interviewer feedback. Bij de cognitieve interviews zijn zowel probing-technieken als think aloud technieken toegepast (zie o.a. Beatty & Willis, 2007). De cognitieve interviews zijn uitgevoerd voor zowel de CAPI (n=8) als de CAWI (n=10) versie van de Nederlandstalige vragenlijst (V1). Daarnaast zijn ook opmerkingen van interviewers verwerkt. Zo bleken bepaalde vragen bijvoorbeeld lastig om te stellen omdat ze opgezet waren voor de online vragenlijst. Ook commentaar van interviewers op de routing en andere technische aspecten zijn in deze stap verwerkt. Het commentaar en de opmerkingen van de testpersonen en interviewers hebben geresulteerd in een gewijzigde en verbeterde vragenlijst (V2). De vragenlijst V2 is vervolgens vertaald naar standaard modern Arabisch (V2_AR)³. In de volgende paragraaf (3.3) wordt de gehanteerde vertaalprocedure beschreven. De V2_AR vragenlijst is vervolgens opnieuw getest d.m.v. cognitieve

---

¹ De vragenlijst is op verzoek beschikbaar.

² In de kindvragenlijst werden de volgende vragethema's over het kind aan de verzorger(s) gesteld: opleiding, opvoeding, thuisvoelen in NL, kinderopvang, sociale contacten van het kind, sporten en andere activiteiten, gezondheid, computer en sociale media

³ Na afronding van het testen van de vragenlijst van het hoofdonderzoek is ook de kindvragenlijst getest. Er is voor gekozen om te wachten met het vertalen van de gehele hoofdvragenlijst totdat er een definitieve versie was van de kindvragenlijst. Op deze manier kon het proces vervolgens in één gang voortgezet worden.

interviews onder 8 testpersonen. Dit is alleen gebeurd in CAPI. De feedback uit deze testronde betrof zowel vertaalkwesties als inhoudelijk commentaar. Dit heeft geleid tot aanpassingen in de vertaling en in verdere wijzigingen met betrekking tot de inhoud van de vragenlijst (V3_NL en V3_AR). Tot slot heeft er na verwerking van de wijzigingen in de vertaling, in de weken voor de start van het CAWI veldwerk, nog een laatste controle op de routing plaatsgevonden resulterend in de definitieve vragenlijsten (V4_NL_CAWI; V4_NL_CAPI, V4_AR_CAWI en V4_AR_CAPI) .

3.3. Vertaalprocedure

De Nederlandstalige vragenlijst is alleen naar het modern Arabisch vertaald. De vragenlijst is vertaald door één vertaler. Vervolgens heeft een tweede vertaler de vertaling gecontroleerd. Na het testen van de vertaalde vragenlijst (V2_AR) is vervolgens scherp gecontroleerd op de juiste weergave van de letters en tekens. Verder zijn er n.a.v. de testfase revisies doorgevoerd door de vertalers op basis van een verslag van de testen. De vertalers en medewerkers van het onderzoeksbureau Labyrinth hebben daarna nogmaals de vragenlijst gecontroleerd door de vragenlijst online via een testlink door te lopen. In de opzet van de vragenlijst is ervoor gekozen bepaalde woorden in de vragenlijst ‘in te laden’. Voorbeelden hiervan zijn woorden met tegenwoordige of verleden tijd in een zin of een mannelijke of vrouwelijke vorm in de kind vragenlijst afhankelijk van het geslacht van het kind. Er is bij deze laatste controles extra aandacht besteed aan de juistheid van deze zinnen (Labyrinth Onderzoek & Advies, 2018). Naast de vragenlijst zijn de volgende stukken ook vertaald in het modern standaard Arabisch: introductiebrief, reminderbrief, bedankbrief, niet-thuis-kaartje, flyer, afspraakkaartje, antwoordkaartjes en evaluatiekaartje.

4. Onderzoeksopzet en verloop van het veldwerk

4.1 Onderzoeksopzet

Methode van data verzameling

Voor deze survey is er gebruik gemaakt van een sequentieel mixed mode survey design waarbij steekproefpersonen eerst via CAWI worden verzocht de vragenlijst in te vullen. Vervolgens worden, na het versturen van een reminder, de CAWI-nonrespondenten benaderd door interviewers met het verzoek mee te doen aan persoonlijk interview (CAPI).

Respons verhogende maatregelen

Voor dit onderzoek is gebruik gemaakt van verschillende algemene en meer op maat gesneden responsverhogende maatregelen, zoals vertaalde vragenlijsten en tweetalige interviewers met dezelfde etnische afkomst (zie paragraaf 4.2). Hieronder staan de meer algemene maatregelen beschreven.

Introductiebrief

Bij aanvang van het veldwerk is aan alle steekproefpersonen een introductiebrief gestuurd via de post. In de introductiebrief kwamen de volgende zaken aan bod: doel en inhoud van de vragenlijst; door wie het onderzoek wordt georganiseerd; redenen om deel te nemen; uitleg over anonimiteit en contactgegevens van telefonische helpdesk, en werd de incentive vermeld. In de introductiebrief stond ook het webadres waarop de steekproefpersonen de vragenlijst konden invullen en tevens een unieke code waarmee de steekproefpersonen konden inloggen (Labyrinth Onderzoek & Advies, 2018).

Reminder(s)

In de reminder stond dezelfde informatie als in de introductiebrief. Daarnaast is er in de reminder aangekondigd dat iemand van het interviewteam van Labyrinth langs zou komen als men na twee weken na verzending van de reminderbrief nog niet online had meegedaan. Er is nog een aparte brief verstuurd naar de steekproefpersonen die woonachtig waren in een asielzoekerscentrum (AZC) met het verzoek om (online) mee te doen aan het onderzoek. Interviewers van Labyrinth hadden namelijk geen toestemming gekregen van het Centraal Opvangorgaan Asielzoekers (COA) om een AZC-locatie te betreden (Labyrinth Onderzoek & Advies, 2018).

Incentives

Voor dit onderzoek is gebruik gemaakt van conditionele incentives. Respondenten ontvingen na medewerking een bedankbrief met een VVV-bon ter waarde van €15,-⁴.

Kaartjes face-to-face veldwerk (you were not at home-kaartjes)

Het niet-thuis-kaartje konden de interviewers achterlaten in de brievenbus van een steekproefpersoon als niemand thuis was. Op het kaartje stond aangegeven dat een interviewer langs was geweest voor het onderzoek en werd men herinnerd aan de mogelijkheid om de vragenlijst online in te vullen. Ook stond op het kaartje het telefoonnummer van Labyrinth en eventueel van de interviewer zodat men kon bellen voor een afspraak.

Afspraakkaartje

Naast het ‘niet-thuis-kaartje’ konden de interviewers gebruik maken van een ‘afspraakkaartje’. Op het moment dat de steekproefpersoon wel thuis was maar niet in de gelegenheid was om het interview af te laten nemen, kon er een afspraak gemaakt worden. Deze afspraak werd op het afspraakkaartje genoteerd en gegeven aan de steekproefpersoon.

Flyer

De flyer betrof informatie over het onderzoek. Deze kon worden achtergelaten door een interviewer zodat de steekproefpersoon nog een keer informatie over het onderzoek kon doorlezen in het geval er twijfel was over deelname aan het onderzoek. De flyer was niet bedoeld om in de brievenbus te doen. Alle bovengenoemde kaartjes waren tweezijdig bedrukt. Aan de ene kant met de tekst in het Nederlands en aan de andere kant modern standaard Arabisch.

Telefonisch contact

Tijdens de gehele veldwerkperiode konden steekproefpersonen telefonisch vragen stellen en afspraken inplannen. Er waren medewerkers beschikbaar die in het Arabisch vragen konden beantwoorden. Er zijn 56 telefoontjes geweest. Bijna alle gesprekken zijn in het Nederlands gevoerd. Vaak werd er gebeld door een begeleider of een kennis die de Nederlandse taal goed beheerste. De meest voorkomende reden om te bellen was het inplannen van een afspraak of vragen over het online invullen van de vragenlijst. Zoals ook bleek uit de e-mails die zijn ontvangen, vullen veel steekproefpersonen het webadres niet in de adresbalk van de browser in maar direct in een zoekmachine, wat ervoor zorgde dat men niet op de juiste webpagina belandde. Er is maar één

---

⁴ Respondenten die tevens deelnamen aan het kindonderzoek, ontvingen een VVV-bon ter waarde van €20,-, dus een extra incentive van €5,-.

respondent geweest die gebeld heeft om te vragen of de vragenlijst verplicht was (Labyrinth Onderzoek & Advies, 2018).

4.2 interviewers: werving en selectie, training en inzet

Werving en selectie interviewers

Het veldwerkbureau is in januari 2017 begonnen met het extra werven van Syrische interviewers en supervisors in Nederland. Er is in eerste instantie vooral gezocht naar interviewers die verspreid over Nederland wonen, hoog opgeleid zijn en de Nederlandse taal goed beheersen. Er is daarvoor contact gelegd met bestaande organisaties, er zijn vacatures geplaatst op de eigen website, en er zijn via Facebook gerichte advertenties uitgezet. Ook de testfase van de vragenlijst leverde nog verscheidene interviewers op. Een aantal testpersonen die de vragenlijst hebben getest werden daarna enthousiast om als interviewer aan de slag te gaan (Labyrinth Onderzoek & Advies, 2018).

Training

Tijdens de training werd bepaald of de geselecteerde kandidaten geschikt waren om het werk als interviewer en/of supervisor te verrichten. De uiteindelijke duur van de training was afhankelijk van de grootte van de groep en eventuele vragen van de interviewers. Er zijn in totaal 8 trainingen verzorgd. De interviewertraining gaf de interviewers diepgaande informatie met betrekking tot het onderzoek. Er werd o.a. geïnformeerd over en geoefend met interviewtechnieken, en er werd aangegeven waarop gelet moest worden tijdens afname van een interview. Ook vond een overhandiging van ondersteunende materialen (e.g., flyer, afsprakenkaartje) plaats en afsluitend werd er een uitleg gegeven van de veldwerkapplicatie en de surveysoftware waarin de vragenlijst diende te worden ingevuld. Bij de training van de supervisors is er ook aandacht besteed aan interviewerevaluatie en monitoring alsook aansturing en motivatie van interviewers.

De interviewers en supervisors zijn gevraagd voorafgaand aan het veldwerk eerst een testinterview af te nemen bij een familielid of andere bekende. De interviewers en supervisors konden op deze manier kennis maken met de inhoud van de vragenlijst alvorens op pad te gaan.

Bijsturing en aanvullende training tijdens het veldwerk

Na de training zijn de interviewers gekoppeld aan supervisors, die tijdens een meeloop-dag het functioneren van de interviewers hebben geëvalueerd. Het doel van deze meeloopdagen was het controleren en ondersteunen van de interviewer indien er nog vragen waren.

Supervisors hebben de interviewers de eerste paar weken van hun werkzaamheden intensief ondersteund. Gedurende het verdere verloop van het veldwerk zijn de supervisors de werkzaamheden van de interviewers blijven controleren en is er regelmatig contact gehouden over de voortgang. De veldwerkcoördinatoren hebben intensief contact gehouden met de supervisors over dit proces.

Daarnaast is er tussen coördinatoren en interviewers zelf ook dagelijks contact geweest. In aanvulling op de supervisors en veldwerkcoördinatoren waar de interviewer met vragen terecht konden, is er een online medewerkerspagina opgezet. Op deze pagina stonden verschillende handleidingen die de interviewers konden raadplegen voor vragen die geen spoed vereisten.

In het midden van de veldwerkperiode heeft er een aanvullende training van de actieve interviewers plaatsgevonden. Deze tussentijdse training is ingezet om de opgedane kennis tussen verschillende de interviewers en supervisors te delen, en om vragen van interviewers te beantwoorden. In totaal zijn er 65 interviewers en 6 supervisors getraind waarvan 15 interviewers zijn uitgevallen na de training.

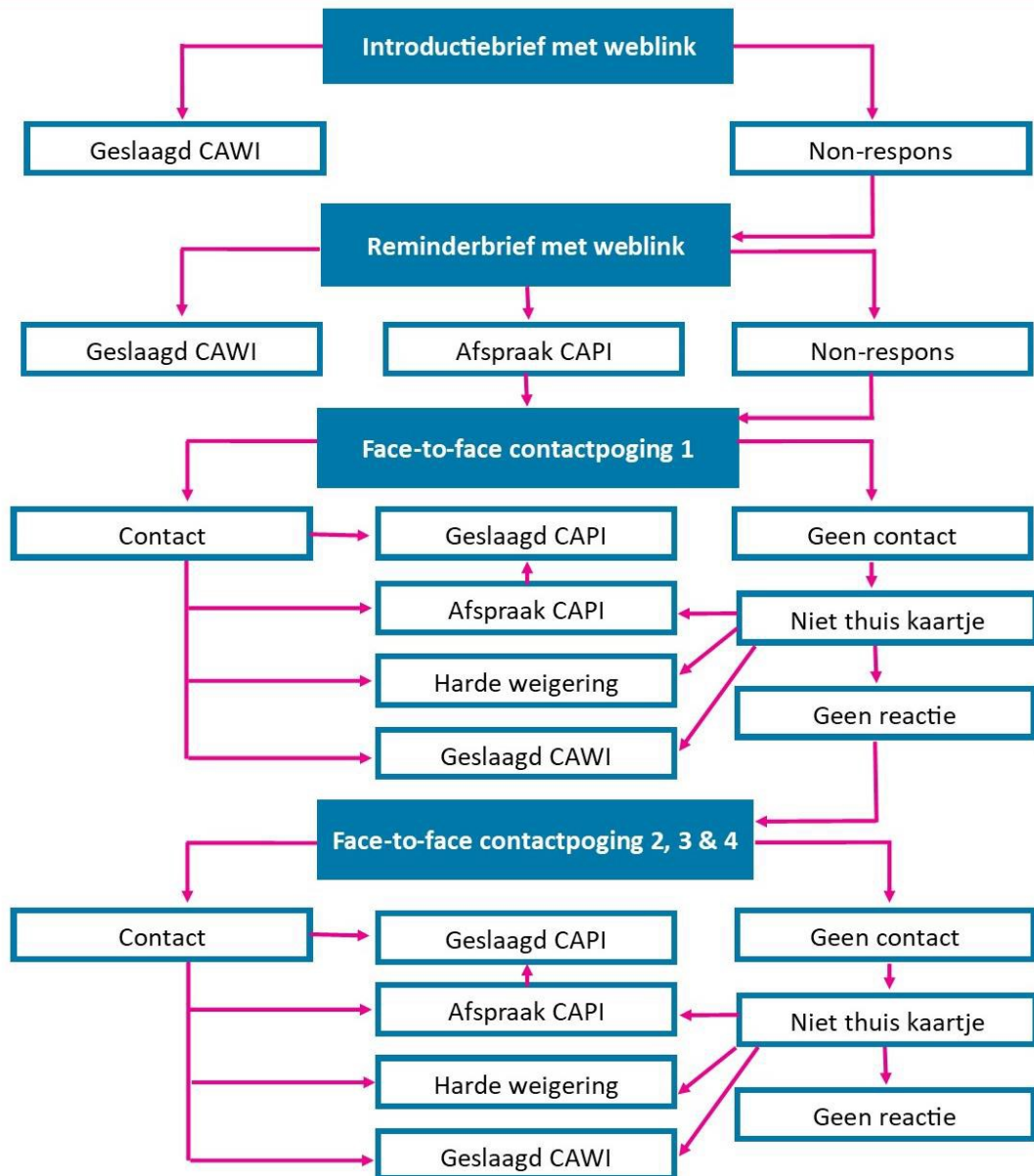
Inzet

In totaal zijn 50 interviewers en 6 supervisors actief geweest tijdens de veldwerkperiode (supervisors namen ook interviews af) en daarvan zijn er enkele gestopt tijdens het veldwerk. Deze interviewers hebben wel contactpogingen verricht, maar ze zijn uitgevallen voordat zij een interview hebben afgenomen. De reden voor uitval had voornamelijk te maken met studieverplichtingen of het verkrijgen van een fulltime baan. Er zijn daarom gedurende de gehele veldwerkperiode nieuwe interviewers bij geworven, geselecteerd en getraind. Alle interviewers spraken Modern Standaard Arabisch.

4.3 Het veldwerkverloop

Figuur 4.1, die is overgenomen uit het veldwerkverslag van Labyrinth (2018), toont een schematisch overzicht van het verloop van de gehanteerde benaderingswijze en contactstrategie in dit onderzoek. Op 22 juni 2017 is de introductiebrief met een weblink naar alle steekproefpersonen verstuurd. Twee weken na het versturen van de introductiebrief, op 6 juli 2017, is een reminderbrief verzonden aan alle steekproefpersonen die tot op dat moment nog niet hadden deelgenomen aan de online vragenlijst. Na het per post versturen van de introductiebrieven zijn verschillende brieven retour gekomen onder vermelding van ‘verhuisd of onbekend’. Deze steekproefpersonen zijn in eerste instantie uit het nog te benaderen adressenbestand gehaald. Een deel hiervan bleek inderdaad verhuisd bij de verversing van de steekproef. Zij zijn alsnog benaderd op hun nieuwe adres tijdens het CAPI-veldwerk.

Figuur 4.1: Schematisch overzicht van de gehanteerde veldwerkstrategie

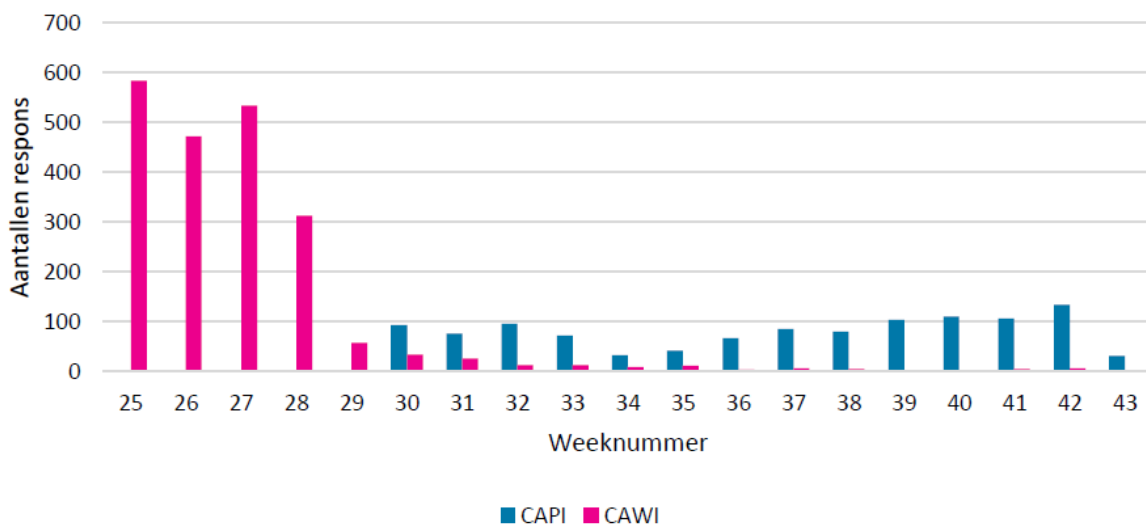
Bron: Labyrinth Onderzoek & Advies, 2018

De online vragenlijst was de gehele veldwerkperiode beschikbaar. Op deze manier konden steekproefpersonen de vragenlijst online invullen mochten ze daar de voorkeur aan geven boven een face-to-face interview gedurende de CAPI-fase van de veldwerkperiode. Dagelijks werd gecontroleerd of steekproefpersonen online hadden deelgenomen aan het onderzoek. In dat geval werd het adres direct uit de adressenlijst voor het CAPI-veldwerk verwijderd. Na de aanvang van de CAPI-fase van het veldwerk op 23 juli 2017 hebben nog 144 respondenten de vragenlijst online ingevuld. Daarvan

hebben 63 personen de vragenlijst online ingevuld nadat er een interviewer langs de deur was geweest, maar niemand thuis aantrof. Tijdens de CAPI fase van het veldwerk hebben de interviewers maximaal vier contactpogingen ondernomen om een steekproefpersoon uit te nodigen tot deelname aan het onderzoek. Hierbij zijn de resultaten van iedere contactpoging geregistreerd (tijd, datum, uitkomst van de contactpoging, etc.). Bij weigeringen is tevens, daar waar mogelijk, genoteerd wat de reden van weigering was. Op 23 oktober is het veldwerk gestopt. De hoofdredenen hiervoor waren de hoogte van de respons, die was boven alle verwachting⁵, en de veel hogere kosten die daarmee gepaard gingen in de CAPI fase.

Figuren 4.2 en 4.3 geven het responsverloop weer van het veldwerk (respectievelijk per week en cumulatief). Alleen de uiteindelijk goedgekeurde respons zijn meegenomen. In totaal zijn er 3209 (goedgekeurde) interviews gerealiseerd hetgeen neerkomt op een responspercentage van 81%. Van de 3209 interviews waren er 2083 via CAWI gerealiseerd en 1126 via CAPI.⁶

Figuur 4.2: Responsverloop per week

Bron: Labyrinth Onderzoek & Advies, 2018

4.4 Controle en begeleiding interviewers tijdens het veldwerk

Gedurende de gehele veldwerkperiode is er met behulp van een veldwerkapplicatie gemonitord hoe het veldwerk zich ontwikkelde, hoe de respons verliep en wat de inzet was van de interviewers. De veldwerkapplicatie gaf real-time aan hoeveel actieve interviewers en aantal contactpogingen er per dag

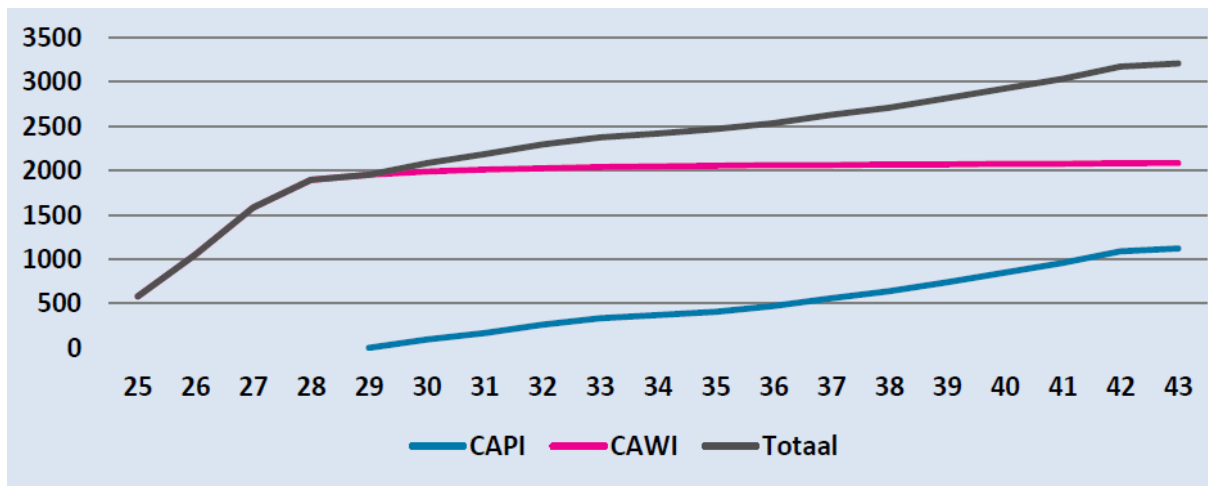
⁵ Bij de opzet is uitgegaan van een verwachte netto respons van 1600 (560 CAWI en 1040 CAPI) interviews.

⁶ Er zijn drie interviews afgenomen met een interviewer maar via de online (CAWI) omgeving ingevuld. In deze rapportage over het veldwerk zijn die meegenomen als CAPI, maar in het databestand zijn deze interviews als CAWI aangemerkt (2086 via CAWI en 1123 via CAPI).

waren. Daarnaast was er een tweewekelijkse rapportage over het verloop van de respons, voortgang en respons van de steekproefpersonen, onderscheiden naar geslacht, leeftijd en ruimtelijke spreiding in Nederland. Daarnaast onderhield het veldwerkbureau gedurende de gehele veldwerkperiode dagelijks contact met de interviewers om het veldwerk te monitoren en de interviewers te motiveren (Labyrinth Onderzoek & Advies, 2018).

De werkzaamheden van de interviewers werden dagelijks gecontroleerd door te kijken naar de contactpogingen die zij invoerden en de registratie van geslaagde interviews in de veldwerkapplicatie. Labyrinth heeft door middel van registratie van de locatie van het doorvoeren van contactpogingen en leeftijdscontroles gecontroleerd of interviewers de juiste steekproefpersoon benaderden. Eventuele afwijkingen werden direct met de interviewers besproken.

Figuur 4.3: Responsverloop cumulatief

Bron: Labyrinth Onderzoek & Advies, 2018

Om de kwaliteit van de interviewers werkzaam in het veld te waarborgen is er een evaluatieprocedure opgesteld die is toegepast op iedere geselecteerde en getrainde interviewer gedurende de CAPI-fase van het veldwerk. Ter ondersteuning van veldwerkcoördinatoren van het veldwerkbureau, zijn supervisors getraind en gekoppeld aan de interviewers⁷. Zij hadden de taak om in het veld een team interviewers te coördineren, controleren, enthousiasmeren en hun functioneren te evalueren. Iedere interviewer werd bij voorkeur aan een supervisor gekoppeld met een match in de regio. Het evaluatieproces door een supervisor bevatte onder andere een meeloopdag en telefonische controlegesprekken met respondenten. De telefoongesprekken bestonden uit een controle op het gehouden interview alsook een evaluatie van het onderzoek in het algemeen. Naar aanleiding van de

⁷ Veldwerkcoördinatoren zijn projectmedewerkers die op kantoor van Labyrinth werken en de projectleiders ondersteunen met het dagelijks contact onderhouden met interviewers. Supervisors zijn 'extra' getrainde interviewers die in het veld controle en contact houden met een deel van de interviewers (in eigen taal). Er werken vaak een aantal supervisors tegelijk op een groot veldwerkproject. Ze interviewen vaak ook zelf en werken niet op kantoor van Labyrinth.

evaluatie hebben de interviewers feedback gekregen. Om de kwaliteit van het veldwerk te vergroten konden respondenten na afloop van het interview hun telefoonnummer aan de interviewer geven voor een evaluatiegesprek. Er zijn tijdens de hele veldwerkperiode 152 telefonische controlegesprekken afgenomen bij de respondenten. De gesprekken zijn in het Arabisch gevoerd. De telefonische gesprekken geven inzicht in wat de respondenten over het algemeen van het interview en de interviewer vonden (Labyrinth Onderzoek & Advies, 2018).

5. Responsverantwoording

5.1 Respons NSN2017 onderzoek

In Tabel 5.1 staan de bruto steekproef aantallen gepresenteerd. Van 95 steekprofeenheden was het niet duidelijk of ze buiten de doelpopulatie vielen (zie paragraaf 5.2). In totaal hebben 3209 respondenten aan het onderzoek meegewerkt (tabel 5.1). Voor de berekening van de uiteindelijke responspercentage per doelpopulatie is gebruikt gemaakt van de AAPOR definitie 1, het minimale responsepercentage (zie AAPOR 2015)⁸. Hierbij wordt alleen gecorrigeerd voor de oneigenlijke nonrespons zoals kaderfouten. In het geval het onduidelijk is of een steekproefpersoon buiten de doelpopulatie valt (hier 95 gevallen) wordt deze meegenomen bij de berekening van het responspercentage.

Tabel 5.1. Bruto steekproef (N), kaderfouten (N), gecorrigeerde bruto steekproef (N), AAPOR definitie1 responspercentage (%) en response (n), totaal en voor CAWI en CAPI apart uitgesplitst.

		Syrische Statushouders
Bruto steekproef	N	4000
Kaderfouten ⁹	N	18
Gecorrigeerde bruto steekproef	N	3982
	n	3209
Respons Totaal	%	80.6
	n	2086
Respons CAWI	%	52.4
	n	1123
Respons CAPI	%	28.2

Bron: NSN2017 Veldwerkbestand en databestand/SCP

Het behaalde responspercentage is met 80,6% zeer goed te noemen. Interessant hierbij is ook dat de respons voor een groot deel is gerealiseerd via CAWI (52,4%). Dit geeft aan dat CAWI met succes

⁸ Aangepast voor steekproeven van personen op naam.

⁹ Tot de kaderfouten worden gerekend "overlijden, geëmigreerd en geen woonadres".

kan worden ingezet onder deze groep¹⁰. Het is verleidelijk om de hoge respons alleen toe te schrijven aan de opzet van dit onderzoek. Het benaderen van de responsgroep in de eigen taal, de inzet van tweetalige enquêteurs en het gebruik van een incentive zullen zeker hebben bijgedragen aan de hoge respons. Tegelijkertijd is deze opzet eerder toegepast bij surveyonderzoek onder andere migrantengroepen, en daar werden lagere responscijfers gehaald (zie o.a. Kappelhof, 2014, 2015; Korte en Dagevos, 2011). Mogelijkerwijs speelt onder deze groepen een bepaalde mate van enquête-moeheid mee bij die bij Syrische statushouders niet, of veel mindere mate, speelt. Gedurende de testfase merkten we al dat Syrische statushouders een groot belang hechtten aan de uitvoering van dit onderzoek. Men vond het belangrijk om via deze survey het eigen verhaal te vertellen. Uit gesprekken met enquêteurs rees dezelfde indruk: het onderzoek bood de mogelijkheid om kenbaar te maken wie men is, hoe men over Nederland denkt en welke opgaven er zijn voor het beleid. Interviewers kwamen vaak zeer gemotiveerde respondenten tegen, het kwam weinig voor dat steekproefpersonen weigerden om mee te doen (zie verder par. 5.2). Daarnaast, en dat is meer een prozaïsche reden voor de hoge respons, hadden steekproefpersonen mogelijk het idee dat ze verplicht waren om mee te doen.

In tabellen 5.2, 5.3 en 5.4 staan de totale behaalde respons en responspercentages uitgesplitst naar een aantal belangrijke achtergrondvariabelen. In tabel 5.2. staat de respons en responspercentage per gemeenteomvang stratum en daaruit blijkt dat de behaalde respons over het algemeen zeer gelijkmatig is geweest over de verschillende gemeenteomvang strata. Er is alleen een oververtegenwoordiging van respondenten afkomstig uit kleine gemeenten.

Tabel 5.2 Respons (n) en AAPOR_1 responspercentage (%) uitgesplitst naar gemeenteomvang en totaal

Gemeenteomvang		< 50k inw.	>50k en <100k inw.	>100k en <200k inw.	> 200k inw.	totaal
Responspercentage	%	83.2	77.6	78.7	79.5	80.6
Respons	n	1438	570	606	595	3209

Bron: NSN2017 Veldwerkbestand en databestand/SCP

In tabel 5.3 staan de respons en responspercentages uitgesplitst naar geslacht en leeftijdscategorie. Bij de uitsplitsing naar geslacht komt een bekende onbalans naar voren: vrouwen responderen bovengemiddeld. Niettemin is met een respons van 79,1% de deelname van mannen aan dit onderzoek hoog geweest.

¹⁰ Opgemerkt moet worden dat interviewers die tijdens de face-to-face CAPI fase van het veldwerk aan deur kwamen steekproefpersonen alsnog hebben overtuigd online mee te doen. De meerwaarde van de CAPI fase kent daarmee ook een indirecte bijdrage met betrekking tot de respons.

Tabel 5.3 Respons (n) en AAPOR_1 responspercentage (%) naar geslacht en leeftijdscategorieën

		mannen	vrouwen	15-25	26-35	36-45	46-55	65-65	>65	totaal
Responspercentage	%	79.1	84.0	76.5	81.5	84.2	83.7	80.4	. ¹¹	80.6
Respons	n	2172	1037	893	1076	705	381	131	23	3209

Bron: NSN2017 Veldwerkbestand en databestand/SCP

Het valt op dat de jongeren (15-25 jaar) minder dan gemiddeld responderen en dat respondenten in de leeftijd 36 tot 55 juist bovengemiddeld vaak hebben meegedaan. Voor wat betreft respondenten die ouder zijn dan 65 valt de responsgeneigdheid erg terug (23 van de 39), maar er moet dus worden opgemerkt dat dit een (zeer) kleine groep betreft (in totaal zaten er 39 personen ouder dan 65 in de steekproef). Het is niet duidelijk waarom deze groep zo veel minder meewerkte. Een mooi resultaat is vooral het feit dat de vaak slecht responderende leeftijdsgroep van 26 tot 35 (zie bijvoorbeeld Kappelhof 2014; 2015) (boven) gemiddeld heeft gerespondeerd hetgeen waarschijnlijk het gevolg is van de inzet van verschillende dataverzamelmethodeën en interviewers uit de eigen groep.

Tabel 5.4 Respons (n) en AAPOR_1 responspercentage (%) naar provincie

Provincie	n	%
Drenthe	78	73.6
Flevoland	68	75.6
Friesland	72	67.9
Gelderland	405	82.5
Groningen	99	85.3
Limburg	247	77.2
Noord-Brabant	511	85.6
Noord-Holland	539	79.8
Overijssel	236	70.7
Utrecht	225	83.6
Zeeland	66	83.5
Zuid-Holland	663	83.0
Totaal	3209	80.6

Bron: NSN2017 Veldwerkbestand en databestand/SCP

Er zijn behoorlijke grote regionale verschillen in responsgeneigdheid waar te nemen onder Syrische statushouders (tabel 5.4). Met uitzondering van Groningen, lijken vooral Syrische statushouders woonachtig in de Noordelijke en Oostelijke provincies minder goed vertegenwoordigd (Drenthe, Flevoland, Friesland, Overijssel). Mogelijkerwijs is de geografische spreiding van de adressen en mindere beschikbaarheid van interviewers tijdens de CAPI fase van het veldwerk hier deels debet aan. Bovendien is het veldwerk voortijdig gestopt, terwijl het veldwerkbureau juist toen bezig was om in deze regio's het veldwerk te intensiveren. De vraag is echter of deze regionale ondervertegen-

¹¹ Aantallen te laag om op te percenteren.

woordiging zal leiden tot vertekeningen bij inhoudelijke vragen. De locatie van hun verblijfplaats was wellicht voor veel Syrische statushouders niet een factor waar ze invloed op hadden.

Taal van het interview

In totaal zijn 2904 van de 3209 interviews in het Arabisch afgenomen en 305 in het Nederlands. Van de interviews in het Nederlands waren er 273 via CAWI en 32 via CAPI. Bij de interviews in het Arabisch waren er 1813 via CAWI en 1091 via CAPI.

Respons kinderonderzoek

Er waren onder de respondenten 1375 personen die aangaven inwonende kinderen tussen de 4-17 jaar oud in hun huishouden te hebben. Van deze 1375 personen hebben er 1186 toestemming gegeven tot invullen. Dit is een respons, of beter gezegd, een participatiegraad van 86%. Uit de huishoudens van respondenten die aangaven inwonende kinderen tussen de 4-17 jaar oud in hun huishouden te hebben (n=1375) is echter 161 keer een kind ouder dan 17 geselecteerd waarbij toestemming is gevraagd om vragenlijst in te vullen. Overigens waren er dus wel kinderen tussen 4-17 aanwezig in het huishouden. Binnen de groep waarvan geselecteerde kind wel jonger dan 18 was (1375-161 = 1214) waren 1049 respondenten bereid om de aanvullende vragenlijst in te vullen. Dit komt eveneens neer op een participatiegraad van ongeveer 86%.

5.2 Nonrespons NSN2017 onderzoek

Tabel 5.5. toont een overzicht van de definitieve veldwerkuitkomsten van het NSN 2017. In totaal zijn er 773 steekproefpersonen wiens veldwerkuitkomst is te classificeren als nonrespons. In sommige gevallen is er tijdens het CAPI-veldwerk wel contact geweest met de steekproefpersoon maar had hij of zij op dat moment geen tijd of wilde de vragenlijst liever online invullen maar is dit uiteindelijk nooit gebeurd. Tot de nonrespons behoren ook 91 afgekeurde interviews vanwege een mismatch tussen de persoonsgegevens (geslacht/ leeftijd) uit de steekproefgegevens en de data uit de survey, en 1 interview is afgekeurd vanwege een technische fout. Dit onderstreept overigens nogmaals de grote bereidheid tot het meedoen aan het onderzoek. Een aantal steekproefpersonen is ook niet bereikt, omdat ze in een Asielzoekerscentrum (AZC) woonachtig zijn. Van alle steekproefpersonen waren 60 bij de trekking van de steekproef woonachtig in een Azc. Onder deze groep zijn in totaal 25 CAWI responsen behaald en van 13 steekproefpersonen zijn de brieven retour gekomen. Aangezien er geen toestemming was verkregen van het Centraal Opvangorgaan Asielzoekers (COA) om de steekproefpersonen op locatie te benaderen zijn er uiteindelijk 22 steekproefpersonen afgeboekt als nonrespons vanwege geen toegang tot AZC (Labyrinth Onderzoek & Advies, 2018).

Er zijn 95 steekproefadressen met de veldwerkuitkomst 'onjuist adres/verhuisd' niet benaderd. Bij 23 adressen kwam de post retour en er was geen nieuw adres bekend. Bij de overige 72 adressen bleek

tijdens het CAPI-veldwerk dat personen niet (meer) op het opgegeven adres woonachtig waren. In sommige gevallen waren er nieuwe bewoners die aangaven recentelijk in de woning te zijn komen te wonen, in andere gevallen was de woning onbewoond of het adres geen woonhuis (Labyrinth Onderzoek & Advies, 2018).

Het aandeel weigeringen op de gehele steekproef is met 6,3% relatief laag te noemen. Ongeveer een vijfde van de weigeringen gebeurde door een familielid van de steekproefpersoon. Dit ging vaak om een weigering van een man die geen interview toestond voor een vrouw of door ouders van wie hun kind werd benaderd voor deelname (Labyrinth Onderzoek & Advies, 2018). Bij een directe weigering van de steekproefpersoon is door de interviewer gevraagd wat hiervoor de reden was. De interviewer was niet altijd in staat om dit te vragen, bijvoorbeeld als de deur meteen weer werd dicht gedaan of wanneer een ander in het huishouden namens de steekproefpersoon weigerde om mee te doen. In een aantal gevallen heeft de interviewer wel naar de reden voor de weigering gevraagd aan de steekproefpersoon, maar geen duidelijk antwoord gekregen. In deze gevallen is ‘geen reden’ aangemerkt (n=35). De drie meest voorkomende redenen voor weigeren waren “doet nooit mee aan onderzoeken (n=64)”, “geen tijd (n= 53)” en “wil geen persoonlijke informatie geven (n= 41) (Labyrinth Onderzoek & Advies, 2018).

Tabel 5.5 Overzicht van veldwerkuitkomsten van de gecorrigeerde bruto steekproef NSN2017 in (n) en (%)

Veldwerkuitkomsten	n	%
Interview _totaal	3209	80.6
CAWI	2083	
CAPI	1126	
Afgekeurde interviews	92	2.3
CAPI afgekeurd	7	
CAPI technische fout	1	
CAWI afgekeurd	84	
Afwezig tijdens veldwerkperiode	7	0.2
Nonrespons vanwege geen toegang AZC	22	0.6
Onjuist adres/verhuisd	95	2.4
Weigering	249	6.3
4 contactpogingen in CAPI fase zonder contact	94	2.4
3 contactpogingen in CAPI fase zonder contact	42	1.1
2 contactpogingen in CAPI fase zonder contact	54	1.4
1 contactpoging in CAPI fase zonder contact	64	1.6
0 contactpogingen in CAPI fase zonder contact	50	1.3
Taalproblemen	4	0.1
Totaal	3982	100.0

Bron: Labyrinth Onderzoek & Advies, 2018

Bij 254 steekproefpersonen is er voor het einde van de veldwerkperiode geen definitieve veldwerkuitkomst geweest. Deze adressen hebben wel de CAWI fase van het veldwerk doorlopen en er zijn ook 1 tot 4 contactpogingen door een interviewer ondernomen. De reden dat deze adressen niet geheel zijn uitbehandeld tijdens de veldwerkperiode heeft te maken met een combinatie van tijdsdruk (veldwerk periode moest worden afgerond), beschikbaarheid van interviewers en beschikbaar budget. Om diezelfde redenen zijn er bovendien 50 adressen uitgezet bij interviewers tijdens de CAPI fase van het veldwerk waar helemaal geen contactpoging is ondernomen. De niet benaderde en onvolledig uitbehandelde adressen waren – zoals eerder vermeld- met name in de Noordelijke en Oostelijke provincies terug te vinden.

6. Representativiteit en weging

In paragraaf 6.1 vergelijken we in hoeverre de netto steekproef (de responsgroep) een goede afspiegeling is van de populatie voor een aantal achtergrondkenmerken. De mate waarin de verdelingen met elkaar overeenkomen is een indicatie voor de kwaliteit van het bestand. Het wegen van het bestand dient ertoe om de verdeling in de netto steekproef overeen te laten komen met die in de populatie. Hoe deze weging heeft plaatsgevonden, wordt kort toegelicht in paragraaf 6.2.

6.1 Representativiteit van het onderzoek

In de volgende tabellen worden de verdelingen van de achtergrondkenmerken geslacht, leeftijd, gemeenteomvang en provincie van de respondenten vergeleken met dezelfde verdelingen van de bruto steekproef van Syrische statushouders. Het doel van deze vergelijkingen is om inzicht te verkrijgen in de mate waarin de samenstelling van de respondentgroep overeenkomt met de samenstelling van de populatie. De veronderstelling hierbij is dat wanneer deze sociodemografische verdelingen tussen de netto en bruto steekproef sterk van elkaar verschillen de kans op nonresponsvertekening toeneemt bij inhoudelijke variabelen. Dit geldt in het bijzonder wanneer de verwachting bestaat dat deze sociodemografische variabelen vrij sterk samenhangen met een aantal belangrijke inhoudelijke variabelen. Het is dus van belang dat de verdeling naar de achtergrondkenmerken niet al te zeer afwijkt van de populatieverdeling. De verdelingen van de achtergrondkenmerken *geslacht en leeftijd* voor de respondenten en de populatie van de Syrische statushouders (op basis van de bruto steekproef) staan in tabel 6.1. Net als in tabel 5.3 blijkt hier uit dat mannen en jongeren (15-25) licht ondervertegenwoordigd zijn.

Tabel 6.1 Verdeling Syrische statushouders (selectie 15 jaar en ouder) populatie en netto steekproef naar geslacht en leeftijd (in %)

		Mannen	vrouwen	15-25	26-35	36-45	46-55	65-65	>65
Respondenten (n=3209)	%	67.7	32.3	27.8	33.5	22.0	11.9	4.1	0.7
Populatie (N=3982)	%	69.0	31.0	29.5	33.2	21.0	11.4	4.1	1.0

Bron: Labyrinth Onderzoek & Advies, 2018

Uit tabel 6.2 blijkt dat de bovengemiddelde respons onder Syrische statushouders in kleine gemeenten (tabel 5.2) inderdaad ook hier wordt teruggevonden, maar het verschil is vrij klein.

Tabel 6.2 Verdeling Syrische statushouders (selectie 15 jaar en ouder) populatie en netto steekproef naar gemeente omvang (in %)

Gemeenteomvang		< 50k inw.	>50k en <100k inw.	>100k en <200k inw.	> 200k inw.	totaal
Respondenten (n=3209)	%	44.8	17.8	18.9	18.5	100
Populatie (N=3982)	%	43.4	18.4	19.3	18.8	100

Bron: Labyrinth Onderzoek & Advies, 2018

Uit tabel 6.3 komt naar voren dat de beneden gemiddelde respons in een aantal Noordelijke en Oostelijke provincies maar weinig effect heeft op de waargenomen verschillen tussen beide verdelingen. Dit heeft natuurlijk grotendeels te maken met het relatieve kleine aandeel adressen in die provincies. De maximaal geobserveerde verschillen worden waargenomen in Noord-Brabant (oververtegenwoordigd bij de respondenten) en Overijssel (ondervertegenwoordigd bij de respondenten). Over het geheel genomen komen de verdelingen echter zeer goed met elkaar overeen.

Tabel 6.3 Verdeling Syrische statushouders (selectie 15 jaar en ouder) populatie en netto steekproef naar provincie (in %)

Provincie	%	%
Drenthe	2.4	2.7
Flevoland	2.1	2.3
Friesland	2.2	2.7
Gelderland	12.6	12.3
Groningen	3.1	2.9
Limburg	7.7	8.0
Noord-Brabant	15.9	15.0
Noord-Holland	16.8	17.0
Overijssel	7.4	8.4
Utrecht	7.0	6.8
Zeeland	2.1	2.0
Zuid-Holland	20.7	20.1
Totaal	100	100

Bron: Labyrinth Onderzoek & Advies, 2018

Al met al kan met betrekking tot deze vier kenmerken de conclusie worden getrokken dat de respondenten een zeer goede reflectie zijn van de doelpopulatie.

6.2 Weging

Het CBS heeft het databestand van de NSN2017 gewogen. Voor de 3209 respondenten zijn gewichten berekend, die gebruikt kunnen worden om met de responsgegevens populatie-eigenschappen te schatten. Door de weging wordt, behalve gecorrigeerd voor eventuele verschillen in insluitkansen van de steekproefpersonen¹², de netto steekproef gewogen naar de volgende 8 achtergrondkenmerken; *Geslacht, Leeftijd, Landsdeel, Stedelijkheid, Plaats in huishouden, Deelpopulatie, Jaar van afdoening en Duur van aanvraagprocedure* (zie bijlage 10.3 voor de indeling naar categorieën). De weging gebeurde volgens het onderstaande additieve weegmodel (zie kader). De gewogen steekproef wordt dus opgehoogd naar de samenstelling van de doelpopulatie op de onderstaande (combinatie van) achtergrondkenmerken (CBS-memo, 2017).

Weegmodel:

[Geslacht * Leeftijd5] + [Landsdeel * Stedelijkheid] + [Plaats in Huishouden] + [Deelpopulatie] + [Jaar van Afdoening] + [Duur van de aanvraagprocedure]

7 Kwaliteitscontrole

Gedurende het veldwerk zijn door het veldwerkbureau continu kwaliteitscontroles op de data uitgevoerd. Tijdens deze controles is er gekeken of een interview ver genoeg ingevuld was om als respons mee te tellen, of de antwoorden tegenstrijdigheden vertoonden, of de duur van het interview realistisch was, en of de persoonlijke kenmerken van de respondent overeenkwamen met de gegevens zoals aangeleverd door het Centraal Bureau voor de Statistiek (Labyrinth Onderzoek & Advies, 2018). Gebaseerd op deze uitkomsten zijn de interviews goedgekeurd of afgekeurd indien het om CAWI interviews ging. Bij CAPI interviews is er –als extra controle stap – ook nog contact opgenomen met de interviewer en is er naar aanleiding van zijn/haar uitleg besloten om een interview goed of af te keuren. Afkeuring vond plaats wanneer uit de controle bleek dat de interviewer de verkeerde persoon had geïnterviewd. Soms had de interviewer een fout gemaakt bij de invulling van leeftijd of geslacht hetgeen makkelijk kon worden hersteld. Goedkeuring vond plaats wanneer ondanks een waargenomen discrepantie op leeftijd en/of geslacht de interviewer toch zeker wist dat de juiste persoon is geïnterviewd.

Volledigheid van interviews

Tussen het SCP en het veldwerkbureau zijn er afspraken gemaakt over de mate waarin een interview moest zijn ingevuld om mee te tellen bij de respons¹³. Bij alle 3209 behaalde responsen zijn de vragenlijsten volledig ingevuld. Daarnaast zijn er 160 CAWI interviews afgekeurd omdat deze onvolledig waren ingevuld, deze data is niet meegenomen. Van deze 160 zijn uiteindelijk 98 respondenten alsnog geïnterviewd via de CAPI methode, 37 hebben geresulteerd in een weigering en de overige steekproefpersonen zijn na verschillende contactpogingen niet meer bereikt.

Kwaliteit data

Bij de kwaliteitscontrole is gelet op ‘*straightlining*’ (i.e., weinig gedifferentieerde antwoorden bij vragen over attitudes, meningen, etc. in een vragenblok), het frequent beantwoorden van vragen met ‘weet niet/geen mening’ en tegenstrijdigheden in het geven van antwoorden op vragen waarbij eenzelfde soort antwoord hoort. Interviews kunnen echter nog steeds kwalitatief goed zijn als respondenten soms het antwoord niet weten – iets niet weten of geen mening over iets hebben is tenslotte een valide antwoord- of als ze meerdere keren hetzelfde antwoord geven bij vragen in dezelfde matrix. Daarnaast kunnen respondenten een goede verklaring hebben voor tegenstrijdige antwoorden. Bij het omgaan met tegenstrijdige antwoorden heeft het veldwerkbureau de volgende strategie gehanteerd. Er is eerst geïnterviewd welke antwoorden op verschillende vragen mogelijk

---

¹³ Vragenlijst moest minimaal zijn ingevuld tot en met blok 19 in de vragenlijst.

tegenstrijdig zijn. Een voorbeeld is dat een respondent een datum noemt op de vraag wanneer men naar Nederland is gekomen die voor de datum ligt die men noemt op de vraag wanneer men Syrië heeft verlaten¹⁴. Er zijn door het veldwerkbureau 12 vraagparen geïdentificeerd waarbij een combinatie van antwoorden als logisch tegenstrijdig kan worden opgevat. Er is vervolgens gekozen om alleen interviews af te keuren indien bij meer dan 8 van de 12 geïdentificeerde vraagparen een tegenstrijdigheid is vastgesteld.

In één geval zijn er meer dan drie tegenstrijdigheden geconstateerd, maar nooit meer dan acht. Er zijn derhalve dus geen interviews om deze reden afgekeurd, wel zijn er ‘flags’ geplaatst in de finale dataset om deze controles te markeren. Overigens moet natuurlijk rekening gehouden worden met het feit dat in verband met routing niet iedereen hetzelfde maximale aantal vraagparen tegenkomt waarop deze controle is gebaseerd.

Bij controle van ‘weet niet/geen mening/niet van toepassing/’ is het percentage berekend waarbij dit voorkwam binnen de vragen waarbij dit een optie was. Wanneer dit percentage hoger was dan 75% zou dit worden aangegeven in de dataset, maar dit is niet aangetroffen. In het geval van *straightlining* is gekeken naar de vragen waarbij telkens dezelfde antwoordopties gegeven konden worden. Er zijn geen interviews afgekeurd vanwege *straightlining*.

Duur van interviews

Tijdens het testen van de vragenlijst is gelet op de duur van het invullen en/of afnemen van de vragenlijst. De schatting lag daarbij op 30 tot 60 minuten. Het gemiddelde invulduur in het survey onderzoek zelf blijkt bij CAWI op 66 minuten en bij CAPI op 53 minuten te liggen. Dit is aan de bovenkant van de verwachting op basis van tests. Daarbij tekenen we aan dat de lange invulduur vaak samengaat met het invullen van de kindvragenlijst. Bij de schatting van de invulduur is daar toen nog geen rekening mee gehouden. In onderstaande tabel – overgenomen uit het verslag van Labyrinth (2017) - is weergegeven hoe lang het uiteindelijk via de CAWI en CAPI methode heeft geduurd.

Wekelijks is gecontroleerd op de lengte van de interviews die de interviewers hadden afgenomen. Bij CAPI interviews onder een bepaalde duur (<15 minuten) is er contact opgenomen met de interviewer en is er gevraagd naar de reden van de korte duur van het interview. Een belangrijke, verklarende factor voor de langere duur van bepaalde CAWI en CAPI interviews was het feit dat niet alleen de hoofdvragenlijst is afgenomen, maar ook de kindvragenlijst. In de tabel is goed te zien dat interviews waarbij ook een kindvragenlijst is afgenomen oververtegenwoordigd zijn in de tijdvakken met een langere tijdsduur.

---

¹⁴ Er bleek overigens bij 59 respondenten sprake te zijn van een vertrekdatum die na de aankomstdatum ligt.

	CAWI		
	Aantallen	Incl. kindvragenlijst	Gemiddelde duur in minuten
< 15 minuten	1	-	14
15 – 30 minuten	119	7	26
30 – 60 minuten	988	237	46
60 – 75 minuten	354	160	67
> 75 minuten	624	339	104
Totaal	2086	743	66
	CAPI		
	Aantallen	Incl. kindvragenlijst	Gemiddelde duur in minuten
< 15 minuten	2	-	14
15 – 30 minuten	102	10	26
30 – 60 minuten	668	197	45
60 – 75 minuten	198	118	67
> 75 minuten	153	112	91
Totaal	1123	437	53

Bron: Labyrinth Onderzoek & Advies, 2017

Controle persoonsgegevens steekproef en data

Bij de bruto steekproef waren enkele sociodemografische achtergrondvariabelen, zoals geslacht en geboortjaar aangeleverd door het CBS. Dit bood de mogelijkheid om controles uit te voeren op deze achtergrondvariabelen bij de ingevulde interviews. In het geval dat er bij leeftijd afwijkingen van meer dan 2 jaar werden vastgesteld tussen de informatie uit de bruto steekproef en de ingevulde interviews of wanneer er afwijkingen in zowel leeftijd en geslacht werden vastgesteld werden de interviews afgekeurd. De beoogde respondent was dan waarschijnlijk niet degene die het interview heeft ingevuld. In het geval van zo'n 'verdacht' CAPI interview waarbij alleen een leeftijdsverschil is vastgesteld en deze niet meer dan drie jaar was is eerst nog de interviewer benaderd om uitleg te geven. Wanneer deze aangaf dat hij/zij ondanks een vastgesteld leeftijdsverschil van maximaal drie jaar toch de juiste persoon te hebben geïnterviewd, is het interview niet afgekeurd. Uiteindelijk heeft de controleprocedure geresulteerd in 7 afgekeurde CAPI interviews en 84 afgekeurde CAWI interviews.

8. Slot

In dit document hebben we verslag gedaan van de opzet, uitvoering, veldwerkuitkomsten, kwaliteitscontroles en weging van het surveyonderzoek Statushouders Nederland 2017 (NSN2017). De doelpopulatie betrof Syrische statushouders die tussen 1 januari 2014 en 1 juli 2016 in Nederland een (voorlopige) verblijfsvergunning hebben gekregen. Voor het schrijven van deze rapportage hebben we veelvuldig geput uit de interne methodologisch rapportage van het veldwerkbureau Labyrinth (Labyrinth Onderzoek & Advies, 2018). Ook is er gebruikt gemaakt van documentatie van het CBS om de wegingsprocedure toe te lichten (CBS, 2017).

Dit survey maakt deel uit van een groter onderzoek waar via registerbestanden, periodiek te houden surveys en kwalitatief onderzoek het verloop van de (sociaaleconomische en sociaal-culturele) integratie van statushouders in kaart wordt gebracht en hun integratie de komende vijf jaar wordt gevolgd. Voor de survey is door het CBS een aselechte steekproef getrokken uit de doelpopulatie en is er voor de dataverzameling gebruik gemaakt van webenquêtes en face-to-face interviews. Om er zo goed mogelijk voor te zorgen dat iedereen in de bruto steekproef ook in staat zou zijn om mee te doen is er bovendien gebruik gemaakt van vertaalde vragenlijsten (Arabisch) en zijn er tweetalige interviewers ingezet met dezelfde etnische achtergrond als de beoogde respondent.

In deze concluderende paragraaf staan we stil bij de vraag in welke mate het databestand inderdaad heeft geresulteerd in een goede representatie van de onderzoekspopulatie. Ook staan we stil bij de kwaliteit van de antwoorden en de duur van de interviews. Op basis van deze elementen trekken we een conclusie over de algehele kwaliteit van het databestand.

Kwaliteit databestand NSN2017

De uiteindelijke respons op het NSN2017 was 80,6% . Voor een kwalitatief goed databestand is niet alleen een hoge respons van belang, maar ook de samenstelling ervan. De respondenten in de steekproef moeten een zo goed mogelijke afspiegeling vormen van de populatie. Bij de beoordeling van de kwaliteit van de samenstelling van de uiteindelijke respondentengroep is gekeken naar een aantal sociodemografische kenmerken: geslacht, leeftijd, gemeenteomvang en provincie. De sociodemografische samenstelling van de respondenten komt zeer goed overeen met de populatie, al is er sprake van een lichte ondervertegenwoordiging van mannen en personen woonachtig in de meer noordoostelijke provincies.

De goede sociodemografische representatie van de onderzoekspopulatie wordt bevestigd door de weging. Zo wordt er ruimschoots aan de vuistregel voldaan dat de verhouding tussen het maximale eindgewicht en de mediaan van de eindgewichten kleiner dan drieënhalft moet zijn. Dit betekent dat er weinig extreme gewichten waren, die zouden duiden op een grote mate van selectiviteit. De doorgaans lastiger te interviewen groepen lijken hiermee dus ook zeer goed bereikt. Het is duidelijk dat de inzet van verschillende dataverzamelmethode gecombineerd met de grootschalige inzet van tweetalige

interviewers er toe bijdraagt dat mensen voldoende in staat zijn om deel te nemen aan het onderzoek. Ook de vaak laag responderende leeftijdsgroep van 26 tot 35 en mensen in de grote stad hebben zeer goed gerespondeerd. De Syrische onderzoeksgroep bleek sterk gemotiveerd om aan deze survey mee te werken.

Er is in dit veldwerkverslag niet alleen gekeken naar de mate van representatie van de verschillende populaties in de uiteindelijke steekproef. Er is ook gekeken naar de kwaliteit van de antwoorden. Er is daar op verschillende manier naar gekeken. Zo is nagegaan of men wel voldoende tijd nam om een vragenlijst via CAWI of via CAPI te beantwoorden. Een zeer korte interviewduur kan immers betekenen dat men snel en niet aandachtig de vragen heeft beantwoord met een lagere kwaliteit van de antwoorden als gevolg. Uit de analyse van gemiddelde interviewduur komt echter naar voren dat men de vragenlijst zeker niet in grote haast heeft ingevuld. De gemiddelde invulduur komt dan ook goed overeen met de schattingen op basis van de testfase hetgeen vertrouwen schept in de kwaliteit van de gegeven antwoorden. Ook is duidelijk waar te nemen dat respondenten die naast hun eigen hoofdvragenlijst ook een kindvragenlijst hebben ingevuld daar ook zeker de tijd voor hebben genomen. Daarnaast zijn er ook uitvoerige controles op de antwoordkwaliteit uitgevoerd door te kijken naar zaken als *straightlining*, het voorkomen van ‘weet niet’ of ‘geen antwoord’. Ook is er op interne consistentie gecontroleerd door te kijken naar het voorkomen van onlogische antwoordcombinaties bij vraagparen. Een voorbeeld hiervan is het opgegeven van een vertrekdatum uit Syrië die later is dan de opgegeven aankomstdatum in Nederland. Al deze controles op de antwoordkwaliteit lieten een beeld zien dat men serieus de vragen heeft ingevuld en dat men de vragen goed heeft begrepen.

9. Literatuur

- AAPOR 2015. Standard Definitions: Final Dispositions of Case Codes and Outcome Rates for Surveys. 8th edition. The American Association for Public Opinion Research. Available at:
http://www.aapor.org/AAPORKentico/AAPOR_Main/media/publications/Standard-Definitions2015_8theditionwithchanges_April2015_logo.pdf (accessed October 2015).
- Beatty, P. C. and Willis, G. B. (2007). Research synthesis: the practice of cognitive interviewing. *Public Opinion Quarterly*, 71, 2, 287-311.
- CBS-memo (2017). **Fout! Onbekende naam voor documenteigenschap..** CBS. Voorburg.
- Kappelhof, J.W.S. (2014). The effect of different survey designs on non-response in surveys among non-Western minorities in the Netherlands. *Survey Research Methods*, jg. 8, nr. 2, pp. 81-98
- Kappelhof, J.W.S. (2015). The Impact of Face-to-Face versus Sequential Mixed-mode Designs on the Possibility of Nonresponse Bias in Surveys among non-Western minorities in the Netherlands. *Journal of Official Statistics*, jg. 31, nr. 1, pp. 1-31.
- Korte, K., & Dagevos, J. (2011). Survey Integratie Minderheden 2011. Verantwoording van de opzet en uitvoering van een survey onder Turkse, Marokkaanse, Surinaamse en Antilliaanse Nederlanders en een autochtone vergelijkingsgroep. Den Haag: SCP.
- Labyrinth Onderzoek & Advies (2018). Methodologische Rapportage Veldwerk Onderzoek Statushouders. Labyrinth. Utrecht.

10. Bijlagen

10.1. Uitnodigingsbrief

Sociaal en Cultureel Planbureau

> Retouradres: Labyrinth Onderzoek & Advies | Postbus 2496 | 3500 GL Utrecht

<Naam>

<Adresregel 1>

<Adresregel 2>

Den Haag, juni 2017

Geachte <naam NL>,

Een nieuw leven in Nederland

In de afgelopen jaren zijn veel mensen vanuit Syrië en andere landen naar Nederland gekomen. Om een beter beeld te krijgen van hoe het met deze mensen gaat, doet het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) onderzoek.

Voor dit onderzoek trekt het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) een willekeurige steekproef uit het bevolkingsregister en uw naam is daarbij tevoorschijn gekomen. Wij vinden het heel belangrijk uw mening te horen, vult u de vragenlijst in?

Er worden onder andere vragen gesteld over waarom u naar Nederland bent gekomen, over wonen en werken en onderwijs en hoe met uw gezondheid gaat. Natuurlijk kunnen wij niet iedereen in Nederland ondervragen. Uw deelname is dus heel belangrijk.

Uw deelname is 15 euro waard!

Graag nodig ik u uit om mee te doen aan dit onderzoek. Het onderzoek wordt uitgevoerd door onderzoeksbureau Labyrinth. U kunt meedoen aan het onderzoek door een vragenlijst in te vullen op:

Webadres: www.onderzoek-statushouders.nl

Code: <code>

Het invullen van de vragenlijst duurt ongeveer 45 minuten. Als dank voor uw tijd en moeite sturen wij u na uw deelname een cadeaubon van € 15,- toe. En u maakt kans op één van de Ipads die wij onder de respondenten verloten!

Waarom meedoen?

Met de kennis van het onderzoek kan beleid worden gemaakt dat beter aansluit op de zorgen en behoeften van mensen die uit Syrië gevlucht zijn, waaronder uzelf. En daarnaast draagt deze kennis bij om het beleid beter bij de zorgen en ontwikkelingen in de Nederlandse samenleving aan te laten sluiten.

Bij al onze onderzoeken is uw privacy volledig gewaarborgd. Uw naam en antwoorden worden aan niemand doorgegeven. De gegevens worden vertrouwelijk behandeld en alleen voor onderzoek gebruikt.

Pagina 1 van 2

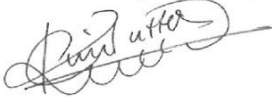
Het SCP doet al heel lang onderzoek onder allerlei bevolkingsgroepen in Nederland.
Voor meer informatie zie www.scp.nl

Meer informatie?

Voor meer informatie kunt u kijken op www.onderzoek-statushouders.nl. Heeft u daarna nog vragen? U kunt medewerkers van onderzoeksbureau Labyrinth bellen met vragen. Zij zijn bereikbaar op alle werkdagen van 10:00 uur tot 17:00 uur op telefoonnummer 030 - 200 61 15. Of u kunt e-mailen naar: info@labyrinthonderzoek.nl.

Ik hoop dat ik op uw medewerking mag rekenen. Alvast hartelijk dank daarvoor.

Met vriendelijke groeten,

Prof. dr. K. Putters
Directeur SCP

In dit onderzoek werkt het SCP samen met het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC), het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM), het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) en het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS).

Bijlage 10.2. Reminderbrief

Sociaal en Cultureel Planbureau

> Retouradres: Labyrinth Onderzoek & Advies |
Postbus 2496 | 3500 GL Utrecht

<Naam>

<Adresregel 1>

<Adresregel 2>

Den Haag, juni 2017

Geachte <naam NL>,

Enkele weken geleden stuurde wij een brief met de vraag of u mee zou willen doen aan een onderzoek onder mensen die vanuit Syrië en andere landen naar Nederland zijn gekomen. Het verzoek was of u een vragenlijst zou willen invullen. Deze hebben we helaas nog niet van u ontvangen. Misschien heeft u de brief niet ontvangen of heeft u nog geen tijd gehad om de vragenlijst in te vullen.

Om een goed beeld te krijgen van Syriërs in Nederland is het erg belangrijk dat veel mensen aan het onderzoek meedoen. Wij zouden het dan ook zeer waarderen als u de vragenlijst zou willen invullen.

Een nieuw leven in Nederland

In de afgelopen jaren zijn veel mensen vanuit Syrië en andere landen naar Nederland gekomen. Om een beter beeld te krijgen van hoe het met deze mensen gaat, doet het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) onderzoek. Voor dit onderzoek trekt het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) een willekeurige steekproef uit het bevolkingsregister en uw naam is daarbij tevoorschijn gekomen. Wij vinden het heel belangrijk uw mening te horen, vult u de vragenlijst in? Er worden onder andere vragen gesteld over waarom u naar Nederland bent gekomen, over wonen en werken en onderwijs en hoe met uw gezondheid gaat.

Uw deelname is 15 euro waard!

Graag nodig ik u nogmaals uit om mee te doen aan dit onderzoek. Het onderzoek wordt uitgevoerd door onderzoeksbureau Labyrinth. U kunt meedoen aan het onderzoek door een vragenlijst in te vullen op:

Webadres: www.onderzoek-statushouders.nl

Code: <code>

Het invullen van de vragenlijst duurt ongeveer 45 minuten. Als dank voor uw tijd en moeite sturen wij u na uw deelname een cadeaubon van €15,- toe. Als u de vragenlijst online invult, maakt u tevens kans op één van de Ipads die onder de respondenten worden verloot!

Pagina 1 van 2

Meer informatie

Wilt u de vragenlijst liever niet online invullen? Dan komt er een interviewer van Labyrinth bij u thuis langs. De vragenlijst kan dan persoonlijk in verschillende talen worden afgenomen. Wilt u hiervoor alvast een afspraak maken? Bel dan Labyrinth op alle werkdagen van 10:00 uur tot 17:00 uur op telefoonnummer 030 – 200 61 15. Of u kunt e-mailen naar: info@labyrinthonderzoek.nl.

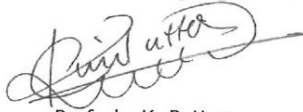
Waarom meedoen?

Met de kennis van het onderzoek kan beleid worden gemaakt dat beter aansluit op de zorgen en behoeften van mensen die uit Syrië gevlucht zijn, waaronder uzelf. En daarnaast draagt deze kennis bij om het beleid beter bij de zorgen en ontwikkelingen in de Nederlandse samenleving aan te laten sluiten.

Bij al onze onderzoeken is uw privacy volledig gewaarborgd. Uw naam en antwoorden worden aan niemand doorgegeven. De gegevens worden vertrouwelijk behandeld en alleen voor onderzoek gebruikt.

Ik hoop dat ik op uw medewerking mag rekenen. Alvast hartelijk dank daarvoor.

Met vriendelijke groeten,

Prof. dr. K. Putters
Directeur SCP

In dit onderzoek werkt het SCP samen met het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC), het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM), het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) en het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS).

Bijlage 10.3: Overzicht van categorie indeling van de variabelen bij gehanteerde weegmodel

Voor elke weegterm geldt dat deze één van de volgende waarden kan aannemen:

Geslacht:

- man
- vrouw

Leeftijd5 (leeftijd aan het begin van de enquête periode):

- 15-19 jaar
- 20-24 jaar
- 25-29 jaar
- 30-34 jaar
- 35-39 jaar
- 40-44 jaar
- 45-49 jaar
- 50-54 jaar
- 55-59 jaar
- 60 jaar en ouder

Landsdeel:

- Noord-Nederland
- Oost-Nederland
- West-Nederland
- Zuid-Nederland

Stedelijkheidsgraad:

- zeer sterk stedelijk
- sterk stedelijk
- matig stedelijk
- weinig stedelijk
- niet stedelijk

Plaats in Huishouden:

- kind
- alleenstaande
- partner in niet-gehuwd paar zonder kinderen
- partner in gehuwd-paar zonder kinderen
- partner in niet-gehuwd paar met kind(eren)
- partner in gehuwd paar met kind(eren)
- ouder in eenouderhuishouden
- referentiepersoon in overig huishouden
- overig lid van een huishouden
- persoon in institutioneel huishouden

Deelpopulatie:

- GroepA: Syriërs met vergunning, exclusief nareizigers in de periode 2014-2016
- Groep B: Syrische nareizigers, gezinsherenigers van groep A
- Groep C: Syrische nareizigers 2016

Jaar van Afdoening (jaar waarin de aanvraag voor een verblijfsstatus definitief is afgedaan):

-2014

-2015

-2016

-onbekend

Duur van de aanvraagprocedure (het verschil tussen de datum waarop de aanvraag definitief is afgedaan en de datum waarop de verblijfsvergunning ingaat):

-negatief of 0 dagen

-1-30 dagen

-31-60 dagen

-61-90 dagen

-91-120 dagen

-121-150 dagen

-151 dagen of langer

-onbekend